

HRVATSKI SABOR

Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Klasa: 021-17/03-12/16

Ur.broj: 6521-12-09-01

Zagreb, 8. srpnja 2009.

**PREDSJEDNIKU
HRVATSKOGA SABORA**

***Predmet: Prijedlog zaključaka vezanih za suradnju Republike Hrvatske s
Hrvatima izvan Republike Hrvatske***

Na temelju članka 129. stavak 2., a u svezi članka 122. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zaključaka s tematske sjednice „Hrvati izvan Republike Hrvatske – suradnja i obveza“

Za svog predstavnika koji će u ime Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Odbor je odredio mr. sc. Ivana Bagarića, predsjednika Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA

mr. sc. Ivan Bagarić

PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA

1. Podupire se najava Vlade Republike Hrvatske o donošenju **Strategije odnosa Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske** koja ima za cilj unaprjeđenje uzajamnog odnosa tj. postizanje učinkovita i djelotvorna sustava potpore Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske na svim poljima djelovanja a u svrhu ostvarivanja zajedničkih interesa;
2. Predlaže se Vladi Republike Hrvatske, zbog provođenja, koordinacije i poboljšanja djelotvornosti i učinkovitosti sustava uzajamne potpore Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske da u duhu najavljene Strategije donese **Zakon o Hrvatima izvan Republike Hrvatske** kojim će se između ostaloga, predvidjeti preustroj postojećih institucija *Republike Hrvatske* koje se bave problematikom Hrvata izvan Republike Hrvatske kao i cjelovitom provedbom zacrtane Strategije
3. Sukladno Ustavu Republike Hrvatske i međunarodnim propisima a imajući u vidu specifične potrebe Hrvata izvan Republike Hrvatske, Hrvatski Sabor daje potporu Vladi Republike Hrvatske u politici suradnje s hrvatskom dijasporom u svijetu te zaštitom hrvatske nacionalne manjine u europskim zemljama i osiguranju pune jednakopravnosti, konstitutivnosti i suverenosti Hrvata u Bosni i Hercegovini

O B R A Z L O Ž E N J E

Politika Republike Hrvatske (RH) prema Hrvatima izvan RH je integralni dio politike institucija RH koja treba biti zacrtana u svim razvojnim strategijama koje imaju za cilj stvarati okruženje u kojemu će svi građani RH imati blagostanje i socijalnu sigurnost. Sukladno tome Hrvati izvan RH jesu velik potencijal društvenog i gospodarskog razvoja RH. Strateška odrednica vanjske politike RH prema Hrvatima izvan RH treba biti jačanje postojećih i izgradnja novih instrumenata zaštite Hrvata izvan RH te jačanje suradnje s institucijama Hrvata izvan RH i vladama njihovih domicilnih država.

Gospodarski i socijalni razvoj hrvatskoga društva, tržišno gospodarstvo, društvo znanja, socijalna pravda, globalna kretanja te opredjeljenje za integracije u EU, postavljaju nove zahtjeve, među kojima je i jačanje suradnje s Hrvatima izvan RH. Republika Hrvatska suočena je s problemom starenja stanovništva i negativnog prirodnog prirasta. Istodobno, zbog potreba za radnom snagom RH može mnogo naučiti iz pozitivnih i negativnih iskustava brojnih europskih država u pogledu integracije doseljenika i njihovih potomaka. Istodoban strateški i nacionalni interes RH jest spriječiti odljev mozgova te sustavno poticati i podupirati povratak hrvatskih stručnjaka i znanstvenika iz inozemstva.

Stoga, RH ima potrebu i obvezu osmisliti i ostvariti učinkovit i djelotvoran odnos s Hrvatima izvan RH, koji će se temeljiti na uzajamnoj i sustavnoj potpori, na ostvarivanju političke, gospodarske, socijalne, kulturne, znanstvene i svake druge suradnje u svrhu ostvarivanja zajedničkih interesa. Taj odnos tj. suradnja sustavno će biti razrađen kroz „Strategiju odnosa Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske“ čije je donošenje najavljeno u ime Vlade RH. Kao takva, strategija će biti iskaz diplomatskih, gospodarskih, kulturnih, socijalnih, obrazovnih, informacijskih, organizacijskih i drugih mjera što ih provode i što će ih provoditi institucije RH prema Hrvatima izvan RH. Strategija će biti usklađena s unutarnjom i vanjskom politikom RH i strateškim dokumenata razvoja RH.

Temelj za donošenje Strategije je Ustav RH (čl. 10.) kao i međunarodno pravo temeljeno na dokumentima UN-a (i EU-a) kojima se uređuje odnos matične države sa dijelovima vlastitog naroda izvan granica a kojim se jamči kulturna raznolikost, prava manjina tj. osiguranje narodnjačkih prava i sloboda te ispunjavanju svih obveza koje proizlaze iz temeljnih dokumenata UN-a koji su dio ukupne politike zaštite ljudskih prava i sloboda u zemljama članicama UN-a.

Očuvanje nacionalnog identiteta Hrvata izvan RH je dio ukupnog hrvatskog nacionalnog interesa. Sve institucije RH u svoje programe socijalne i gospodarske politike ugraditi će pitanje Hrvata izvan RH, uključujući i planiranje, provedbu te evaluaciju potrebnih projekata. Time će se osigurati spoznavanje i prihvaćanje potreba Hrvata izvan RH na službenoj razini te omogućiti poboljšanje veza između institucija u Hrvatskoj i u svijetu koje se bave ovim pitanjima.

Temeljna načela koja će biti poštivana u provedbi Strategije jesu transparentan, cjelovit i odgovoran odnos institucija RH prema Hrvatima izvan RH.

Politika RH prema Hrvatima koji žive izvan RH i njihovim domicilnim državama temelji se na priznanju i prihvaćanju:

- neotuđivosti temeljnih ljudskih i građanskih prava, iz kojih se izvodi pravo na zaštitu i očuvanje kulturne raznolikosti te pravo manjinskih zajednica na očuvanje identiteta, kulture i jezika
- obveze država poštivati univerzalno priznata načela i standarde međunarodnog prava uz punu primjenu načela nemiješanja jedne države u unutarnje poslove druge države
- međunarodnog prava u dijelu promicanja prava i zaštite pripadnika nacionalnih manjina i skupina
- članka 10. Ustava RH, kojim je zajamčena i osigurana svaka vrsta skrbi RH za dijelove hrvatskog naroda koji živi izvan RH

Smjerovi djelovanja RH prema Hrvatima izvan RH:

- Djelovanje prema hrvatskim zajednicama i pojedincima koji su (kvalitetno) integrirani u društvo svoje nove „domovine“. Očuvanje hrvatskog jezika i kulture, gospodarska i svaka druga suradnja te potpora njihovu dragovoljnom povratku i integraciji u hrvatsko društvo jest od bitnog nacionalnog interesa.
- Djelovanje prema marginaliziranim hrvatskim zajednicama i pojedincima u svijetu radi osiguranja njihove zaštite, što uključuje i njihov dragovoljan povratak u Hrvatsku i njihovo integriranje u hrvatsko društvo.
- Djelovanje prema hrvatskoj autohtonoj manjini u europskim zemljama i Hrvatima u BiH kao suverenom narodu u BiH.

Zaključno

Svi Hrvati, bez obzira na to gdje i u kojem statusu žive, jesu pripadnici jednog i nedjeljivog hrvatskoga naroda koji imaju isti nacionalni identitet i čine jedinstveni kulturni prostor. Budući da u svijetu postoje različite hrvatske zajednice s različitim potrebama i mogućnostima, ne postoji jedinstven način razvijanja odnosa RH i Hrvata izvan RH. Stoga treba imati poseban pristup prema svakoj hrvatskoj zajednici, imajući na umu njezine potrebe i poštujući njezine specifičnosti. To treba biti dio jedinstvene politike usklađen s dugoročnim strategijama razvoja RH, koje počivaju na vjeri u mogućnost velikih pozitivnih pomaka, čiji temelj i pokretač jesu ljudski potencijal Hrvata u RH i onih u svijetu. U skladu s ovim opredjeljenjem potrebno je donijeti Zakon o Hrvatima izvan RH i druge potrebne akte kojima će osigurati provedbu Strategije s ciljem unaprjeđivanja odnosa RH s Hrvatima izvan RH.

Prilog obrazloženju

HRVATI IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Hrvati izvan RH¹ mogu se podijeliti u tri skupine: Hrvati iseljeni u prekomorske i europske zemlje i njihovi potomci te svi oni koji se osjećaju pripadnicima hrvatskoga nacionalnog bića i hrvatske baštine (dijaspora), pripadnici autohtone hrvatske manjine u europskim zemljama, Hrvati kao jednakopravan, suveren i konstitutivan narod u Bosni i Hercegovini (BiH).

Hrvatsko iseljenišтво

Hrvatsko iseljenišтво² (*dijaspora*) jesu svi Hrvati koji su s hrvatskih povijesnih prostora iselili u prekomorske zemlje i u europske zemlje te svi njihovi potomci. Iseljavanje Hrvata, prouzročeno teškim gospodarskim i političkim stanjem, započelo je sredinom devetnaestoga i trajalo tijekom cijeloga dvadesetoga stoljeća. To iseljavanje, tj. negativni migracijski saldo, najviše je pridonijelo nepovoljnom demografskom stanju u RH, što ima dugoročne štetne posljedice po ukupno gospodarsko i socijalno stanje u RH. Većina je Hrvata u državama koje su ih udomile postigla blagostanje i znatno pridonijela razvoju i napretku svoje nove životne sredine. Oni su dali golem doprinos obrani Hrvatske za vrijeme Domovinskog rata i stvaranju države Hrvatske. No, ima i Hrvata izvan RH koji i danas žive u teškim gospodarskim i političkim uvjetima država u koje su se iselili. Stoga im je, kao i svim Hrvatima koji se nisu uspješno integrirali, potrebna potpora RH. Hrvatsko iseljenišтво i iseljavanje Hrvata općenito treba promatrati kao dvosmjernan proces. Temelj politike povratka Hrvata izvan RH trebaju biti mjere kojima će se usporiti ili zaustaviti daljnje iseljavanje i ubrzati povratak iseljenih. Naime, otklanjanjem političkih i gospodarskih uzroka zbog kojih su Hrvati napuštali svoju domovinu treba stvoriti uvjete za dragovoljan i informiran povratak iseljenih Hrvata. Hrvatima koji su u iseljeništvu stekli znanje, vještine i iskustvo treba osigurati uvjete održivog povratka. Interes RH jest surađivati i povezivati se sa svim zemljama svijeta, a osobito s gospodarski razvijenim zemljama. Hrvati koji žive u tim zemljama mogu u tome imati vrlo važnu ulogu. Stoga, interes RH jest suradnja sa svim institucijama Hrvata u svijetu kao i potpora tim institucijama u svrhu promicanja hrvatskoga jezika, kulture te znanstvene i druge suradnje.

Hrvati u europskim zemljama

Hrvati u europskim zemljama jesu oni Hrvati i njihovi potomci koji imaju prebivalište u RH ali, sa svojim obiteljima, borave i rade u europskim zemljama. U RH provode kraća ili duža razdoblja (odmori i blagdani).

¹ Hrvati izvan RH jesu osobe koje žive izvan RH, koji imaju hrvatski korijen i koje su s Hrvatskom povezane istim jezikom, kulturnom baštinom, običajima i/ili osjećajem pripadnosti hrvatskome narodu.

² Hrvati koji žive izvan RH i BiH čine "hrvatsku dijasporu". Procjenjuje se da hrvatska dijaspora ima oko 3 milijuna pripadnika, od kojih oko 2 milijuna živi u prekomorskim zemljama.

Hrvatska autohtona manjina

Hrvatska autohtona manjina³ jesu Hrvati koji žive u susjednim i drugim europskim državama i koji su u davnoj prošlosti, zbog političkih, ratnih i inih razloga, iselili s povijesnih hrvatskih zemalja ili su prostori na kojima danas žive, zbog istih razloga, postali dijelom drugih država. Za hrvatsku nacionalnu manjinu u europskim zemljama tražiti i osigurati sva prava koja uživaju nacionalne manjine u RH.

Hrvati u Bosni i Hercegovini

Hrvatski narod u BiH⁴ jest konstitutivan, suveren i jednakopravan narod BiH. Razmjerno prijeratnom broju svojih pripadnika hrvatski je narod u BiH pretrpio najveća stradanja od srpske agresije na BiH i etničkog čišćenja. Interes RH jest unaprjeđivati dobrosusjedske odnose s BiH i podupirati BiH na putu europskih integracija. Povezivanje s Hrvatima u BiH, potpora njihovu povratku i ostanku u BiH te očuvanje njihove pune jednakopravnosti od strateškog su interesa za RH. Stoga će RH, slijedom svoje ustavne obveze, ali i obveze koja proistječe iz Daytonskog mirovnog sporazuma, u suradnji s međunarodnom zajednicom, učiniti sve kako bi Hrvati u BiH očuvali svoj ustavni status.

³ Autohtona hrvatska manjina u europskim zemljama ima oko 260.000 pripadnika. U europskim zemljama živi još oko 600.000 Hrvata.

Na temelju dostupnih podataka u europskim zemljama živi oko 550.000 Hrvata: u Njemačkoj 300.000, u Sloveniji 60.000, u Srbiji 50.000, u Austriji 30.000, u Švicarskoj 25.000, u Francuskoj 20.000, u Švedskoj 15.000, u Italiji 12.000, u Nizozemskoj 5.000, u Belgiji 4.000, u Makedoniji 3.000, u Danskoj 2.000, u Norveškoj 1.000 i u Luksemburgu 1.000. Hrvatskih pomoraca na stranim brodovima ima 8.000, a hrvatskih radnika u hrvatskim tvrtkama u inozemstvu ima 7.000.

Prema dostupnim podacima i na temelju procjene na tim prostorima živi oko 270.000 Hrvata (Vojvodina, 110.000, Mađarska 70.000, Austrija 50.000, Rumunjska 10.000, Kosovo 9.000, Crna Gora 10.000, Slovačka 4.000, Italija 3.000).

⁴ Hrvati u BiH jesu jednakopravan, suveren i konstitutivan narod u BiH. Prema popisu iz 1991. godine hrvatski narod u BiH imao je 760.852 pripadnika.

Procjenjuje se da je s prostora entiteta „Republike Srpske“ protjerano oko 220.000 Hrvata, a s prostora „Federacije BiH“ 140.000 Hrvata.